

Kuntakentän näkemyksiä sote-lakiluonnoksiin

SOTE-TULEVAISUUSPÄIVÄ -EXTRA

3.9.2020 KLO 9-11

<http://kuntaliitto.fi/soteuudistus>

#sotetulevaisuuspaiva

Webinaarin ohjelma

Avaus

Varatoimitusjohtaja Hanna Tainio, Kuntaliitto

Kuntatyypiverkostojen puheenvuorot

Kuntaliiton sopimuskumppaniverkostojen puheenvuorot

Yhteenvedoa toimialajohdon verkostojen käsittelyistä

Kuntaliiton lausuntovalmistelun lähtökohdat

Kuntaliiton lausuntovalmistelu

- Kuntaliiton kuntaverkostokäsittelyt **11.8 – 2.9.** (yht. >20 tilaisuutta)

➔ Verkostokäsittelyiden yhteenveto (sote-tulevaisuuspäivä –EXTRA) **3.9.**

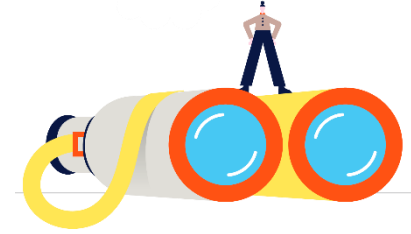
- Kuntaliiton lausuntoluonnoksen hyväksyminen ja julkaisu **tiistai 8.9**
- Kuntaliiton lausunnon hyväksyminen **torstai 24.9**

Uudistuksen tavoitteet ja kuntakentän tärkeimpinä pitämät näkökulmat

Kuntaverkostoilta kerätyt arviot

Sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

- Uudistuksen tavoitteita kannatetaan, mutta lakiluonnosten mukaisten ratkaisujen ei nähdä vielä riittävästi turvaavan niiden toteutumista
- Yhdenvertaisten ja laadukkaiden sote-palveluiden turvaamisen nähdään toteutuvat parhaiten, mutta erityisesti kustannusten kasvun hillinnän toteutuminen nähdään epäuskottavana
- Näkemys uudistukselle asetetun aikataulun (1.1.2023) toteutettavuudesta jakaa kuntaedustajia

Sote-uudistuksen tavoitteet

- Väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen
- Yhdenvertaisten ja laadukkaiden sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaaminen
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen
- Pelastustoimen palveluiden saatavuuden, yhdenmukaisuuden ja vaikuttavuuden parantaminen
- Ammattitaitoisen työvoiman saannin turvaaminen
- Kustannusten kasvun hillitseminen

Pääministeri Marinin Hallitusohjelma

Kuntakentän tärkeinä pitämien näkökulmien huomiointi

- Valtaosa kuntaedustajista näkee, että digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen on huomioitu lakiluonnoksissa kohtuullisesti / hyvin
- Alueiden ja kuntien erityispiirteiden huomiointi nähdään laajasti puutteellisena
- Uudistuksen toteuttaminen siten, että kuntien kyky vastata niille jäljellejäävistä tehtävistä ei vaarannu, nähtiin huomioidun selkeästi heikoiten

Kuntien tärkeimpänä pitämät näkökulmat

- Alueiden ja kuntien erityispiirteiden huomiointi
- Uudistuksen toimeenpanon vaiheistus
- Painopisteen siirtäminen peruspalveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan
- Digitalisaation mahdollisuuksien laaja hyödyntäminen
- Uudistuksen toteuttaminen siten, että kuntien kyky vastata niille jäävistä tehtävistä ei vaarannu

mm. Kuntapulssi extra –kysely 2019

Kuntaliiton lausunnon lähtökohdat

Sote-tulevaisuuspäivä 3.9.2020

Juha Myllymäki

Kuntaliiton lausuntovalmistelun lähtökohdat

- Kuntaliiton lausuntovalmistelun lähtökohdiana on hallitusohjelman ja lakiluonnosten mukainen itsehallinnollisiin sote-maakuntiin pohjautuva rakenne. Uudistuksen toteuttamiseksi voidaan tunnistaa myös vaihtoehtoisia etenemistapoja, joita ei kuitenkaan tässä yhteydessä arvioida.
- Kuntaliitto tai kunnat eivät ole olleet mukana valmistelussa, eivätkä siten ole voineet vaikuttaa esityksen perusratkaisuihin.
- Lausunnon keskiössä on kuntien ja kaupunkien näkökulma, joka on esityksessä jäänyt sote-maakuntia vähemmälle huomiolle.
- Erityisesti huomiota kiinnitetään kuntien tärkeänä pitämään alueiden ja kuntien erilaisuuden huomioimiseen.
  - Uudenmaan erilliskeskitys on askel tähän suuntaan, mutta muilta osin lakiluonnosten esittämä perusratkaisu on kaavamainen, eikä se mahdollista kuntien ja maakuntien välisestä työnjaosta sopimista palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa.

Lausuntovalmistelun kärkiteemoja 1/4

Kuntaverkoston näkemysten pohjalta

Sote-maakuntien ja kuntien suhde

- Kunnan ja maakunnan välisen yhteistyön varmistamiseen ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota
- Sote-maakuntien ja kuntien välisen työnjaon sopimismahdollisuutta tulisi laajentaa

Sote-palveluiden järjestäminen

- Vaatimus sote-maakunnan ”riittävästä omasta tuotannosta” tarpeettomasti rajoittaa yksityisen ja kolmannen sektorin hyödyntämistä

Sote-maakuntien ohjaus

- Kuntien merkittävä rooli mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä tulisi huomioida ja vahvistaa kuntien osallistumismahdollisuutta
- Sote-maakuntien valtionohjausta tulisi rajata uudistuksen tavoitteiden ja maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta välttämättömiin kohteisiin

Lausuntovalmistelun kärkiteemoja 2/4

Kuntaverkoston näkemysten pohjalta

Rahoitus kuntien näkökulmasta

- Kuntatalouden muuttunut tilanne, erityisesti koronepidemian vaikutukset pitäisi huomioida
- Kuntakohtainen talouden tasapainon +/- 100 €/as kuntakohtainen muutos on liian suuri (→ ~ +/- 0 €/as)
- Ajassa tapahtuva muutos (esim. väestökasvu) tulisi huomioida
- Tulisi etsiä keinoja kuntien investointikyvyn turvaamiseksi ja suhteellisen velkaantuneisuuden kasvun aiheuttamiin haasteisiin

Rahoitus julkisen talouden ja maakuntien näkökulmasta

- Maakuntien rahoituksessa ja talouden ohjauksessa tulisi kiinnittää huomiota uudistukselle asetettujen kustannuskehityksen hillinnän tavoitteiden toteutumiseen

Lausuntovalmistelun kärkiteemoja 3/4

Kuntaverkoston näkemysten pohjalta

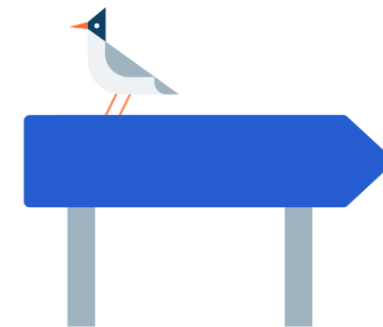

Kompensaatio kunnille omaisuusjärjestelyistä

- Ehdotetut rajat kuntien oikeudesta saada kompensatiota ovat liian korkeat (laskennallinen veronkorotustarve 0,7 prosenttiyksikköä ja $\frac{3}{4}$ tämän alittavalta osin, jos kunnan veroprosentti 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin maassa keskimäärin)
- Kustannuksiin luettava perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla myös kunnilta siirtyvä irtain omaisuus ja kuntayhtymien peruspääomaosuudet.

Kunnille jäävät kiinteistöt

- Vuokrausmalli (3+1v) ongelmallinen kuntien toimitilojen käytön suunnittelun näkökulmasta
- Jatkovalmistelussa löydettävä keinot joilla käsitystä maakuntien tulevaisuuden toimitilatarpeista voidaan nopeuttaa ja kunnille kuntien omistukseen jääviin kiinteistöihin liittyviä riskejä pienentää
- Maakunnille luotava mahdollisuus myös lunastaa käyttöönsä kunnille jääviä sote- ja pelastustoimitiloja

Lausuntovalmistelun kärkiteemoja 4/4

Kuntaverkoston näkemysten pohjalta

Uudistuksen aikataulu

- Toimeenpanoaikataulu vaikuttaa hajanaisesta lähtötilanteesta lähtevien sote-maakuntien osalta liian kireältä
- Aikataulun realistisuus ja mahdollisuus muutoksen vaiheistamiseen arvioitava jatkovalmistelussa

Muutuskustannukset

- Arviota muutuskustannuksista tarkennettava yhdessä kuntatoimijoiden kanssa ja aiheutuviin kustannuksiin tulee varata täysimääräinen valtion rahoitus
- Erityisesti kiinnitettävä huomiota kunnille aiheutuviin suoriin ja välillisiin kustannuksiin

KUNTA LIITTO